

Marks podrazumevao pod konačnim ostvarenjem sveukupne ljudske istorije (radikalna preraspodela bogatstva i fundamentalna izmena ljudske prirode). Evakuacija Pnom Pena aprila 1975. bila je podstaknuta težnjom za ostvarenjem Marxove zamisli (povratak selu, kolektivne farme i oslobođenje od podele rada, razotuđenje). Polja smrti zauvek će ostati groteskni spomenik egalitarizma (Cook).

Po drugom tumačenju, zločini u Kambodži više su rezultat američke politike izazivanja građanskih ratova (pomaganje jedne struja komunista protiv druge) nego civilizacijske plemenske zaostalosti ili što su ogoljena suština Marksove vizije društva (Chomsky, Herman 1977, Chomsky 1995, Hitchens 1985, Colhoun 1990). Pankov čak tvrdi da je politička vizija Crvenih Kmera bila čisti oslobodilački nacionalizam. Ideolog Pola Pota Kije Sampan (Khieu Samphan) u svom nacrtu privrednog razvoja Kambodže bio je inspirisan Fihteovom vizijom zatvorene trgovačke države (autarhična poljoprivredna proizvodnja na osnovi zajednice jednakih sunarodnika, očišćena od dekadentnog luksuza i stranih uticaja). Narod je tu bio egzistencijalno dati prirodni organizam, čije je zdravlje zavisilo od izolacije (pre svega od Vijetnama). Front Kampučije nastao je iz saveza antivijetnamskog plemstva i nacionalnih komunista. Uzor Pola Pota bilo je srednjovekovno društvo Angkor Wat, koje treba obnoviti žrtvama. Otpor Vijetnamu gonio je Kambodžu Kini, a kasnije i SAD (Pankow 1997). Joša Šmirer (zapadnonemački publicista koji je 1979 posetio Kambodžu) takođe tvrdi da je Pol Pot mešavina komunističkih i nacionalističkih ideja i mitske tradicije kmerskog carstva. Njegova društvena osnova je ogorčena borba protiv kineskih trgovaca, vijetnamskih radnika i imućnih muslimana. Prve žrtve Pola Pota bile su disidentske struje u vlastitoj partiji, a smrtna protivrečna mešavina narodnjačko-imperijalnog i komunističkog ne može se do kraja razdvojiti, kao što čini CKK (Elsasser 1997).

Objašnjenje terora u Kambodži u CKK bliže je prvom stereotipnom tumačenju. Zato bi ovde trebalo ukratko skrenuti pažnju na rezultate istraživanja građanskog rata u Kambodži iz drugog korpusa literature, jer višeslojna ocena mora uključiti sve komponente: ideološku, civilizacijsku i političku.

U više navrata Čomski je pokazivao da su SAD već krajem 1960-ih bile pred izborom između sovjetizacije indokineskog poluostrva ili njegovog pustošenja. Još 1977. Čomski i Herman su upozoravali da SAD pokušavaju da vlastitu ulogu u Vijetnamu prikažu u drugom svetlu, prikrivaju vlastita nedela isticanjem isključivo komunističkih zločina i time denunciraju protivnike rata uopšte, a ne samo vijetnamski socijalizam. Štampa nije pisala o tome da su ljudi u Kambodži bežali u gradove i zbog američkog bombardovanja, a ne samo zbog komunističkih zločina, masovna ubistva su se dešavala i u oblastima gde je bio ograničen uticaj Crvenih Kmera, a bila su rezultat razaranja i sukoba koje su podsticale SAD. Čomski izričito tvrdi da su ogromna razaranja i masovna ubistva bili direktna posledica američkih napada na Kambodžu. Kada su Crveni Kmeri 1975. preuzeli vlast, već je u američkom bombardovanju, prema različitim izvorima, bilo ubijeno između

700.000 i 1. 400.000 Kambodžanaca (Pankow 1997). Hiljade ljudi iščezlo je u progonima američkog vazala Lon Nola, a infrastruktura zemlje bila je gotovo potpuno razorena. Bio je to rat u kom su SAD na Indokinu izručile 13 miliona tona bombi, ukupne snage oko 450 puta veće od onih bačenih na Hirošimu. U odbrani tržišta i zapadne demokratije ubijeno je oko 3 miliona severnih Vijetnamaca i korišćeno hemijsko oružje. Nepokornu Indokinu trebalo je